

F O T O

4 | 2003

ONAFHANKELIJK
MAANDBLAD
VOOR BEELD
EN TECHNIEK
APRIL 2003
Euro 4,95

FOTO @ BEELD

PORTEFOLIO

Martin Roemers
Carl de Keyzer
Guy Bourdin

NATUUR

NFG - abstract
National Geographic

TECHNIEK

Diafilm Kodak
Leica MP
Agfa Portretfilm

@BEELD

- > Digital Award
- > Sigma SD 9
- > Scannertest

CARL DE KEYZER

ZONA - SIBERISCHE GEVANGENISKAMPEN

Hij studeert in 1981 af aan de Gentse Academie. Kort daarna geeft hij er les. Hij wordt freelance fotograaf en sticht samen met ondermeer Dirk Braeckman de fotogalerij XYZ die tot 1989 de belangrijkste fotografen van de wereld naar Gent brengt. Met zijn zelf gefinancierde boek "India" start voor hem de internationale erkenning. Hij wint een aantal belangrijke prijzen en in 1994 wordt hij lid van het prestigieuze fotografencollectief Magnum. De dag voordat zijn achtste boek in druk gaat, heeft FOTO een ontmoeting met de gevierde fotograaf Carl De Keyzer (B, 1958).

De Magnumfotografen die binnen een straal van 10 kilometer rond mijn huis wonen, kan ik tellen met één vinger. En die ene vinger drukt nu zijn deurbel in. Het duurt een tijdje eer hij de deur komt openmaken. Uiteindelijk blijkt hij druk aan de praat te zijn met zijn gsm, en hanteert hij de nodige gebarentaal om me te verwelkomen in zijn huis. Ik dring een jachtig dubbelleven binnen, zo bedenk ik me, maar eens zijn telefoongesprek is afgerond is hij de bescheiden gastheer en de rust zelf. Hij schenkt me Gents leidingwater in, "gefilterd", zo verzekert hij me, en zijn telefoon zal niet meer rinkelen tijdens ons twee uur durende gesprek. Nochtans tref ik hem niet in de rustigste periode. "Morgen vertrek ik naar Venetië omdat mijn nieuwe boek er in druk gaat", zo begint hij, "en ik blijf er tot het volledig af is. "Zona" heet het. Het is Siberisch slang voor het woord gevangenis. Vandaag bestaan er nog steeds 135 kampen in de regio Krasnojarsk in Siberië. Ikzelf heb er op een half jaar tijd een 45-tal bezocht met de evidente bedoeling er foto's te maken." Carl De Keyzer heeft al verschillende Russische projecten achter de rug, en gaf reeds in 1989 het boek "Homo Sovieticus" uit. Ik vraag hem naar het waarom van zijn fascinatie voor dit land. "Het leven lijkt er triest en troosteloos en daardoor kan ik gemakkelijk dingen toevoegen aan de werkelijkheid, of er een extra dimensie aan geven. In landen als de Verenigde Staten, China en zelfs India, is het uiterlijk vertoon al overduidelijk aanwezig, waardoor het als fotograaf heel erg moeilijk is om er een extra persoonlijkheid aan te geven. Rusland boeit me omdat het bovendien een heel zwaar verleden heeft, en ik hou ervan om de geschiedenis te projecteren naar mijn

eigen tegenwoordige tijd. Rusland is hiervoor het ideale terrein, en die gevangenis kampen in het bijzonder. Ik geraakte er binnen met de hulp van Sasha Kuznetsov, een plaatselijke persfotograaf uit Krasnojarsk die de workshop volgde die ik er in 2000 gaf. Via de krant waarvoor hij werkte, konden we een afspraak regelen met de generaal die het algemene beslissingsrecht had om ons al dan niet toe te laten in de gevangenis kampen om er te fotograferen. Na enkele

Prison camps. Former Goelags, Krasnojarsk region, Siberia, Russia. Project "Zona".

onderhandelingen, en mits wat uitleggen wie ik was en waar Magnum voor staat, kregen we de schriftelijke toestemming. Dit is de eerste keer dat ik mijn positie als Magnumfotograaf gebruikte om mijn doel te bereiken. Het was absoluut de moeite waard. De eerste kampen die we bezochten, bleken achteraf modelkampen te zijn, geprepareerd voor ontvangst en voorzien van een hoog spektakelgehalte. Muren waren kleurrijk beschilderd met historische taferelen. We troffen er ondermeer ook beeldhouwwerken aan in hout en metaal, Egyptische piramides, een windmolen van Don Quichote en het voetbalveld leek een soort Olympisch Grieks stadion. De gevangenen in zwarte pakken met mooie rode letters deden me denken aan een soort McDonald's figuren paraderend in een Disney park. Ik kreeg er felle kleuren te zien en had me nochtans een kaal en grijs gebouwencomplex voorgesteld. Die switch vond ik verrassend en mooi. Vandaar ondermeer de keuze om in kleur te fotograferen. Kleur werkt bovendien beter met actuele onderwerpen, tenminste als je net zoals ik wil breken met het verleden." Ik vraag hem naar de andere kampen en maak tegelijk de opmerking dat hij ook daar wellicht alleen de mooiste kanten heeft te zien gekregen. Hijzelf nuanceert dit. "Het verbaast me nog steeds dat we zo goed als elke ruimte te zien kregen

waarvoor we interesse hadden. Wel was het zo dat we de datum niet zelf konden bepalen. Soms zagen we heel duidelijk dat verschillende ruimtes in een kamp een nieuwe verflaag hadden gekregen, dat er nieuwe uniformen waren aangetrokken, dat het restaurant vol bloemen stond, of dat zelfs gevangenen werden geëvacueerd zodat we hen niet konden zien. Onze foto's werden bovendien regelmatig geëvalueerd. Want er werd verwacht dat we de kampen zo goed als mogelijk in beeld brachten."

Ik vraag hem naar de klimatologische omstandigheden en of hij er fototechnische hinder door ondervond. "Ik was er drie zomermaanden dus die leverden me geen problemen op, maar ik besliste kort erna ook voor drie maanden de winter aan te doen. De felle kleuren die ik in de zomer had, zouden dan mogelijks in de winter plaats kunnen maken voor iets anders. Ik moest toen echter temperaturen trotseren tot 60°C onder het vriespunt! Waanzinnig lastig was dat. Ik voelde me gekleed als een astronaut. Mijn camera werd een witte ijsklomp en de bedradingen naar mijn batterij en naar mijn flits versteenden instant zodat ze braken van zodra ik er ergens mee tegen stootte. Zelfs de films in mijn camera braken soms doormidden. Aangezien het temperatuurverschil tussen binnen en buiten kon oplopen tot meer dan zeventig graden, hoeft het je niet te verbazen, dat mijn lenzen meer dan een beetje condensatielast zouden ondervinden. Vandaar dat ik toen veelal een extra camera met me meedroeg die ik op lichaamstemperatuur hield onder mijn verschillende lagen kledij."

Op de vraag of hij soms last ondervond van gevangenen die niet wilden gefotografeerd worden, antwoordt hij: "Neen, maar dat heeft me eigenlijk altijd al verwonderd, ook bij mijn andere projecten, want ik heb ten slotte toch een vrij directe manier van fotograferen, vaak met flits en niet altijd in situaties waarin mensen zich graag laten fotograferen. Bovendien sta ik met mijn groothoek objectief veelal heel dicht bij hen. Misschien heeft het te maken met mijn soort body language? Ik tracht me in elk geval onopvallend te gedragen en ben over het algemeen heel snel weg als ik een opname heb gemaakt. Dat geeft de gefotografeerde minder kans zijn assertiviteit te benutten en opmerkingen te maken. Maar over het algemeen vind ik de mensen nog altijd vrij naïef als ze zelf figureren in een beeld, wellicht omdat ze de beeldtaal niet genoeg kennen, of geen idee hebben hoe ik hen in beeld heb gebracht."

Carl De Keyzer verkoopt goed. Hij stelt tentoon op prestigieuze plaatsen en publiceert regelmatig in de betere bladen. In principe zou hij kunnen leven van zijn vrije werk, maar dan zou hij zich naar eigen zeggen moeten tevreden stellen met een veel lagere levensstandaard dan hij nu heeft. "Sommige van mijn vrije projecten brengen zelfs niets op. Vandaar dat ik mezelf nog verplicht om heel af en toe commerciële opdrachten te aanvaarden. Dat je gebeiteld zit eens je bij de Magnumgroep bent aangesloten, is dus zeker geen garantie. Er heerst een groot misverstand bij de mensen. Want het is niet zo dat Magnum financiële ondersteuning geeft bij de vrije werken van de fotografen. Op uitzondering van "EVROPA", een project in opdracht van het Keizer Karel Comité, zijn al mijn projecten volledig door mezelf gefinancierd." "Wat is dan de belangrijkste motivatie om tot de Magnumgroep te kunnen behoren?", zo vraag ik hem. "Voor mij is dat de onderlinge stimulans. Het is dus zeker niet om financiële redenen, want ik denk dat ik het zonder Magnum beter zou kunnen stellen, want je staat als fotograaf toch maar liefst 50% tot 60% af aan het agentschap! Maar Magnum is een grote familie van gedreven mensen die op topniveau met dezelfde dingen bezig zijn en dat is enorm stimulerend. Je leert heel veel van elkaar. Het moeilijkste is om verder te blijven groeien en iedere twee of drie jaar een nieuw boek te kunnen voorleggen. Zonder de morele steun van Magnum zou dat absoluut niet lukken."

Kan je tenslotte aan de lezers van FOTO een raad meegeven over hoe je als beginnend fotograaf succesvol kan worden? "Dat ze mijn voorbeeld volgen!", antwoordt hij snel, en hij lacht uitbundig. "Begrijp me niet verkeerd hoor. Ik bedoel niet dat ik van mezelf vind dat ik succesvol ben, maar ik geloof erin dat als je durft te investeren in jezelf de kansen veel makkelijker voor het grijpen zijn. Ikzelf zette namelijk ook alles op alles. De eerste zeven jaar heb ik alles wat ik verdiende volledig geïnvesteerd in mezelf. Ik verzamelde alle inkomsten die voortvloeiden uit mijn lesgeven en andere opdrachten tot ik net voldoende had om naar India te trekken en er foto's te maken. Ik had misschien het geluk dat "India" een relatief groot succes was, en dat ik er inkomsten van had die ik dan weer voor 100% kon inzetten voor mijn volgende project, enzovoort. Bovendien ben ik voortdurend zo kritisch mogelijk geweest. Ik keek niet door de vingers. Ik zocht contacten met

Prison camps. Former Goelags, Krasnojarsk region, Siberia, Russia. Project "Zona".

mensen die op dezelfde golfengte zaten en had alles over om het zo ver mogelijk te brengen. En eens je die limiet hebt bereikt, is het louter nog een kwestie van je productiviteit te onderhouden zowel in kwantiteit als in kwaliteit. Veel zal mijn fotografie wellicht niet meer veranderen, en dat hoop ik ook. Ik volg de hedendaagse kunst van heel dichtbij en volg voortdurend de technische vooruitgang. Ik kijk op naar de fotografie van bijvoorbeeld Nan Goldin en Boris Mikhailov. Op technisch vlak heb ik onlangs geïnvesteerd in een Epson 9600. Ik maak mijn inktjet tentoonstellingsprints voortaan zelf. Ik scan de negatieven eerst in, en enkele noodzakelijke bewerkingen, zoals het plaatselijk verhogen van het contrast, doe ik nu gemakkelijk via Photoshop."

AGENDA

De tentoonstelling "Zona - Siberische gevangenis kampen" wordt in wereldpremière getoond van 4 april tot en met 8 juni 2003 in het Gentse Caermersklooster. Daarna doet de tentoonstelling onder andere nog Lissabon, Genève en Stockholm aan. Meer info via www.carldekeyzer.com

FOTO schenkt 3 boeken ZONA weg. Snel reageren op info @ fotobeeld.com

OPEN KOFFER

In de koffer van Carl De Keyzer treft FOTO naast enkele FUJI films NPH 400 Professional onder andere een Mamiya 7 aan, een 65mm groothoekobjectief, en een Metz 45 handflits.

EIGEN WERK IN DRIE WOORDEN

Carl De Keyzer: "Spelen met werkelijkheid"

© Filip Naudts

Wat we de kampen zo goed als mogelijk in beeld brachten.
 Foto's werden genomen regelmatig. Want er werd verwacht
 dat de kampen zo goed als mogelijk in beeld brachten.
 Er werd verwacht dat de kampen zo goed als mogelijk in beeld brachten.
 Er werd verwacht dat de kampen zo goed als mogelijk in beeld brachten.

Prison camps. Former Goelags. Krasnoyarsk region. Siberia. Russia. Project "Zona".

Prison camps. Former Goelags. Krasnoyarsk region. Siberia. Russia. Project "Zona".

Camp # 27.
Prison camps. Former
Goelags.
Krasnoyarsk region.
Siberia.
Russia.
Project "Zona".

Camp # 12.
Prison camps. Former
Goelags.
Krasnoyarsk region.
Siberia.
Russia.
Project "Zona".